

Umjetni mamci

Jedan od noviteta koji je definitivno izmijenio izgled panule je umjetna varalica *minnow*. Ovaj umjetni mamac zasigurno je jedno od najefikasnijih ribičkih oruđa, a njime su ulovljene gotovo sve vrste morskih predatora

■ Napisao i snimio Mladen Marković

Kada je finski ribič Lauri Rapala, sjedeći u čamcu na nekom jezeru i gledajući jato riba kako lijeno pliva, opazio neobičnu pojavu koja se ponavljala, postao je svjestan nečega što će izmijeniti ribolov i cijelu dotadašnju ribičku doktrinu. Naime, primijetio je da štuke napadaju samo one ribice u jatu koje ne plivaju sinkrono s drugi-

ma. Ili zbog toga što su ozlijeđene ili zbog nekog drugog razloga, štuke su napadale uvijek one ribe koje su se kretale drukčije od ostalih riba iz jata. Tada je Rapala došao na genijalnu zamisao da od drva izradi umjetnu varalicu (*minnow*) koja će oponašati baš te ozlijeđene ribice što ne mogu pratiti jato. Manje je važno kako je izradio prvu umjetnu varalicu

i koje je materijale upotrijebio, jer njegova "rukotvorina" postala je legenda koja i danas živi. Sve su takve umjetne varalice ubrzo postale poznate širom svijeta kao *wobblers* (*wobble* = teturanje). Naravno, *wobbler* je odmah isproban i u slanoj vodi i nije trebalo mnogo da postane obavezan dio ribičkog "arsenala" na brodovima diljem svijeta.

Minnow

Što je *minnow* – zapitat će se mnogi? Jednostavno rečeno, *minnow* je umjetni mamac koji ima oblik ribice i koji pliva teturajući, a izrađen je od drva ili plastike. *Wobblers* imaju jednu, dvije ili tri trokrake udice. Ovaj umjetni mamac radikalno je izmijenio panulu i zbog svojih izvrsnih lov-

nih svojstava postao sastavnim dijelom opreme svakog panulaša. To ne znači da su oni mamci koji najbolje love, nego samo da su uvelike proširili tehničke granice ove vrste ribolova. Svojim oblikom, odorom i pokretima pokazali su se nadmoćnijima u odnosu na druge umjetne mamce. Glavna primjena *minnowa* u našem moru je u panuli na dubinu i u srednjem sloju, jer se glavna grabežljivaca hrani i živi u tom sloju mora.

Komadić drva, malo žice, dvije-tri udice...

Naziv *minnow* općenito označava vrstu mamca koji je osmislio Lauri Rapala, a bez obzira na to tko je proizvođač

ovih mamaca, ribiči ih često nazivaju Rapala, svejedno je li riječ o finskom, američkom, kineskom ili korejskom pro-

Yo-Zurijev Hydro Magnum, Rapalini plivajući Magnumi i Salmovi wobblersi od 18 cm iz redakcijske kolekcije

Trup dugokrillac nije odolilo Rapalinu Sliveru

Rapalin Magnum CG (Pearl Orange) bio je koban za cara od riba

izvodu. Tako čak i jedini hrvatski proizvođač ovih varalica, DTD iz Dugoga Rata, svoje modele za lignje navodi kao Rapal za lignje.

Tijelo *minnowa* uglavnom je izrađeno od drva ili plastike, a kroz njega prolazi nehrđajuća čelična žica koja najlon spaja s udicama. Neki jeftiniji modeli, nažalost, nemaju žicu kroz tijelo, pa na to treba pripaziti pri kupnji. Najčešće *minnow* ima dvije ili tri trokuke, a prednji dio trupa ima žlicu postavljenu pod određenim kutom koja ima funkciju da mamcu u panulanju omo-

gući pokrete i bočno trzanje koji uvelike podsjećaju na plivanje ozlijeđene ribe. "Upravljačka" žlica može biti izrađena od plastike ili metala.

Minnowi plastična ili drvena tijela mogu u odnosu na težinu ili plivanje plutati, odnosno mogu plutati kad su mirni i tonuti u panulanju, dok *minnowi* s metalnom žlicom uvijek tonu.

Osim onih proizvedenih u Rapali, najpoznatiji su *minnowi* japanske tvrtke Yo-Zuri koja ih izrađuju u više modela. U našim prodavaonicama možemo još pronaći *minnowe* tvrt-

A nismo mogli odoljeti!

ki Salmo i Kamasan. *Minnowi* japanske tvrtke Owner ili Cultiva također su česti u kutijama mnogih ribiča jer osim odlična rada u vodi, imaju i nevjerojatno oštre udice koje su često opasnost i za samog ribiča ili kako to u našem slengu volimo reći – lijepe se za ruke! Posebna su priča američki *minnowi* – Hedon, Rebel, Bagley's, Mann's, Kalin's, Bomber, MirrOlure, Luhr Jen-

sen, Cordel... Svima je zajednički odličan rad u vodi i velika lovna sposobnost. Umjetne varalice DTD-a iz Dugoga Rata, jedinoga našeg proizvođača umjetnih varalica, stekle su veliku popularnost među našim ribičima, što nije čudno, jer riječ je o varalicama izrađenima ponajprije za Jadransko more koje svojom kvalitetom nimalo ne zaostaju za stranim varalicama, nego dapače u nekim

segmentima suvereno vladaju Jadranom.

Istine radi, moramo reći da u svakom katalogu ribičke opreme možemo pronaći gomilu varalica koje su uglavnom jeftine kopije i rad im je pomalo upitan. Naime, neke varalice rade dobro, dok je druge iz iste serije najbolje odmah baciti. Od svih navedenih varalica, neke rone ispod same površine, neke u srednjem sloju, a

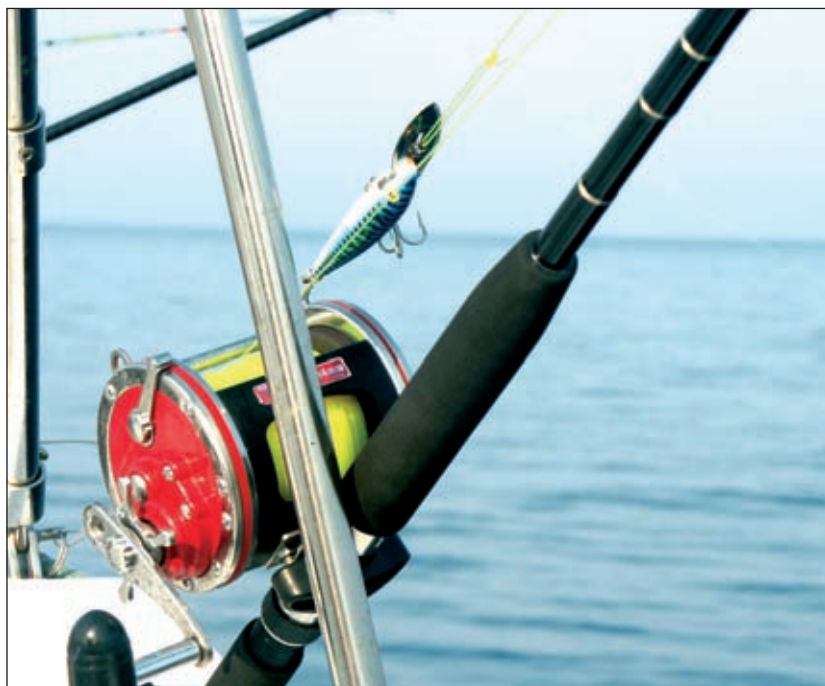
neke rone vrlo duboko, no to je neka druga tema. Općenito govoreći, imamo plivajuće i tonuće minnowe.

Ponašanje u vodi

Ovisno o obliku i veličini trupa *minnowi* različito plivaju. Vretenasti (izduženi) oblik i maleno tijelo uzrokuju nervoznije plivanje, odnosno varalica poskakuje, dok čvršća, velika tijela uzrokuju smirenije plivanje.

Ovim se mamcima može dobro loviti, ali ovisno o veličini panulaju se određenom brzinom koja optimizira njihove pokrete. Primjerice, maleni, plutajući mamci veličine od 7 do 9 cm imaju dobre pokrete već pri brzini od 2,5 do 3 čvora, dok se oni s metalnom žlicom moraju panulati brzinom od 4 čvora kako bi pokazali svoju lovnost.

Da bismo pronašli idealnu brzinu, trebamo mamac ispod palube isprobati pri različitim brzinama, te održati brzinu pri kojoj se mamac najviše kreće, a da pritom ne čini neobične (nepravilne) pokrete.

Rapalin Magnum SM (Silver Mackerel) provjereno je dobar mamac

Hm, tko bi se tu snašao? Ribiči, naravno!

Upotrijebljene varalice odmah idu u slatku vodu

Panula uz obalu

Ponekad se na određenim područjima stvaraju optimalni uvjeti za približavanje grabežljivaca. Nisu rijetke vrste koje u lovu dolaze na samo nekoliko centimetara od povr-

šine mora, često uz brze upade. Lukobrani, ušća slatke vode i podvodni grebeni stvaraju uvjete vrlo zanimljive za panulanje. Na malom, plitkom prostoru panula se s *minnowima* bez utega ili povraza koji tonu, a ispušta se najmanje 70 m povraza kako bi se izbjeglo

Redakcijski 'borbeni komplet' manjih wobblera

Rapalini Magnumi od 9 i 11 cm ne praštaju palamidama

da buka čamca bude preblizu mamcima. Ako pretpostavljamo da su u blizini mali grabežljivci, bolje je upotrijebiti manje modele od 7 do 9 cm, a ako sumnjamo na prisutnost lica, lubina ili strijelki skakuša možemo upotrijebiti modele dužine do čak 14 cm. Izbor između plutajućeg ili tonućeg mamca ovisi o dubini mora na kojoj će se loviti.

Panula u srednjem sloju mora

Srednji sloj mora je sloj koji je od dna udaljen od 10 do 15 m, naravno to se odnosi na dubinu dna koja nije veća od 40 m. U tom sloju mora kreću se i love mnogi grabežljivci, kao što su strijelke skakuše, palamide i barakude.

No i ribe koje su karakteristične za dno, poput zubaca, nerijetko se zbog lova penju u srednji sloj. Tada se grabežljivci hrane srdelama ili inćunima, pa i ponuđeni mamci moraju svojom veličinom i bojama što više odgovarati tim ribicama. Iako panula u srednjem sloju mora zna dati izvrsne rezultate, ribiči je različito prihvaćaju.

Panula uz dno

Prikladne veličine mamca za panulu uz dno iznose od 13 do 18 cm, odnosno do 22 cm. *Minnowi* mogu biti plutajući ili tonući, što znači da će u ribolovu raditi paralelno s površinom mora, odnosno na dnu. *Minnowi* s metalnim kljunom šire bljesak svjetlosti.

Još jedan nesretnik komu je tonući, posebno obojan Rapalin Magnum došao glave

Opće je pravilo da se tonućim *minnowima* od 14 do 18 cm može panulati pri brzinama od 7 do 8 čvorova, dok plutajući modeli ne podnose veće brzine jer iskaču iz mora.

Panula uz dno zahtijeva dobro poznavanje tehnika spuštanja mamaca, jer najbolji se rezultati postižu pri prolasku mamca kroz područja hranjenja, odnosno uz rubove grebena.

Pučinska panula

Bilo u našem moru bilo u oceanima, *minnow* za pučinsku panulu zasigurno je jedan od najboljih mamaca, a u lovu na tune pokazao se kao najefikasnije oružje.

Brzina panulanja nikad ne smije biti manja od 6 čvorova, a ponekad može dostizati 10 čvorova. Pri tim brzinama neki *minnowi* ne uspijeva-

ju ostati uronjeni; tada štipaljke (kopče) ili gumice moramo fiksirati na rolu ili na niski dio broda kako bismo spustili povraze i tako izbjegli izlazak mamca iz mora. Kod pučinske panule najboljima su se pokazali tonući *minnowi* s *downriggerima*, posebno kad ehosonder označi prisutnost manje ribe u srednjem sloju mora.

Boje umjetnih varalica

Prvi *minnowi* izrađivali su se u samo nekoliko boja kako bi što više nalikovali originalnom izgledu ribe. Poslije, naročito nakon ispitivanja agresivnosti ribe, počele su se izrađivati varalice različitih boja, a danas postoje varalice takvih boja i tonova koje je nemoguće sreći u prirodi.

Tako su stvoreni *minnowi*, ša-

Yo-Zurijeve varalice Swing Minnow Big Fish od 18 cm s tri trokuke najefikasnije su oružje za panulu s umjetnim mamcima

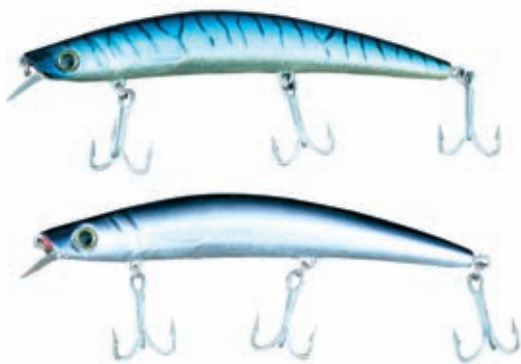
rena raskošna izgleda, koji grabežljivce uspijevaju privući iako ni najmanje ne nalikuju malenim ribama koje oni u prirodnom okruženju uobičajeno love. Pri odabiru boja treba uzeti u obzir da ribe ne

vide sve boje kao čovjek, te da u moru povećanjem dubine sve boje dobivaju sivkaste tonove. Postoji još jedna teorija prema kojoj boje u vodi šire različite vibracije ovisno o tonalitetu, no to je još uvijek sa-

Tonući Rapalin Magnum, Yo-Zurijev L-Jack i Kamasan od 11 cm još su jedan dio varalica redakcijskog tima

Umjetni
mamac
ovdje je odnio
pobjedu

BEZGRANIČNA AGRESIVNOST

Uvriježeno je mišljenje da male grabežljivce privlače samo maleni mamci. Važno je znati da svi grabežljivci love neprekidno bez obzira na to što im je većina napada neuspješna. No ako je napad rezultirao velikim ulovom, grabežljivac je motiviraniji za napad. To znači da nikad ne treba ograničavati veličinu mamca, jer postaviti ograničenja vezana uz agresivnost grabežljivca jedna je od najvećih pogrešaka koju možete učiniti. Također trebate znati da svi grabežljivci, kopneni ili morski, u napadu gube energiju, pa sljedećim ulovom grabežljivac mora barem nadoknaditi gubitak energije. Treba nadodati i to da većina napada ne urodi željenim plodom, što za posljedicu ima veću količinu izgubljene energije. Većina morskih grabežljivaca ima neproporcionalno ždrijelo u odnosu na veličinu tijela. Dovoljno se sjetiti lubina, gofa ili kirnje. Iz toga proizlazi da grabežljivcima nije problem uloviti nego im je problem progutati veliku ribu. Sažetak je da u svakom slučaju nikad ne bismo smjeli limitirati veličinu mamca, jer grabežljivci napadaju i ribe koje teško mogu progutati.

Dvodijelni wobblers jače vibriraju od klasičnih, pa će ih riba napasti i kad nije gladna

mo teorija. Kao osnovno pravilo vrijedi činjenica da je pri maglovitu i oblačnu vremenu bolje upotrijebiti zagasite boje, odnosno življe boje kad je sunce u zenitu. Jednako tako bolje je pojačati živost boja kad se povećava dubina. Ne postoje pravila o motivacijama koje pokreću grabežljivce

da napadnu jedan, a ne drugi umjetni mamac. Sigurno je jedino to da je u ribolovu u istom području učinkovito često mijenjati boje varalica kad se ulovi prorijede. To nije jednostavno objasniti, ali činjenica je da se ulovi iznenada povećaju kad god se promijeni boja umjetnog mamca. ☞